

Cauza C-378/08

Raffinerie Mediterranee (ERG) SpA și alții

împotriva

Ministero dello Sviluppo economico și alții

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Tribunale amministrativo regionale della Sicilia)

„Principiul «poluatorul plătește» — Directiva 2004/35/CE — Răspunderea pentru mediul înconjurător — Aplicabilitate *ratione temporis* — Poluare anterioară datei prevăzute pentru transpunerea directivei menționate și care continuă după această dată — Reglementare națională care impută costurile de reparare a daunelor legate de această poluare mai multor întreprinderi — Cerința unei erori sau a unei neglijențe — Cerința unei legături de cauzalitate — Contracte de achiziții publice de lucrări”

Concluziile avocatului general J. Kokott prezentate la 22 octombrie 2009 I - 1922

Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 9 martie 2010 I - 1969

Sumarul hotărârii

Mediu — Prevenirea și repararea daunelor aduse mediului — Răspunderea pentru mediul înconjurător — Directiva 2004/35 — Principiul „poluatorul plătește”

[Directiva 2004/35 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 3 alin. (1), art. 4 alin. (5), art. 11 alin. (2) și art. 16 alin. (1)]

I - 1919

În cazul în care, într-o situație de poluare a mediului, nu sunt îndeplinite condițiile de aplicare *ratione temporis* și/sau *ratione materiae* a Directivei 2004/35 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului, o astfel de situație va face obiectul dreptului național, cu respectarea normelor tratatului și fără a se aduce atingere altor acte de drept derivat.

Articolul 3 alineatul (1), articolul 4 alineatul (5) și articolul 11 alineatul (2) din Directiva 2004/35 trebuie interpretate în sensul că, în cazul în care decide să impună măsuri de reparare a daunelor aduse mediului unor operatori ale căror activități se încadrează în sfera anexei III la această directivă, autoritatea competentă nu este obligată să dovedească nici o eroare, nici o neglijență, nici existența unei intenții dolosive în sarcina operatorilor ale căror activități sunt considerate responsabile pentru daunele aduse mediului. În schimb, revine acestei autorități, pe de o parte, sarcina de a cerceta în prealabil originea poluării constatate, autoritatea menționată dispunând în această privință de o marjă de apreciere cu privire la procedurile, la mijloacele care trebuie utilizate și la durata unei astfel de cercetări. Pe de altă parte, această autoritate este obligată să dovedească, potrivit normelor naționale care guvernează probele, existența unei legături de cauzalitate între activitățile operatorilor vizați de măsurile de reparare și această poluare.

Directiva 2004/35 nu se opune unei reglementări naționale care permite autorității competente ce acționează în cadrul acestei directive să prezume existența unei legături de cauzalitate, inclusiv în cazul unor poluări cu caracter difuz, între anumiți operatori și o poluare constatată, și aceasta în temeiul proximității instalațiilor acestora cu zona de poluare. Cu toate acestea, conform principiului „poluatorul plătește”, pentru a prezuma astfel o asemenea legătură de cauzalitate, această autoritate trebuie să dispună de indicii plauzibile care pot fundamenta prezumția acesteia, precum proximitatea instalației operatorului cu poluarea constatată și corespondența dintre substanțele poluante găsite și compușii utilizați de operatorul menționat în cadrul activităților sale.

Pe de altă parte, întrucât articolul 16 alineatul (1) din Directiva 2004/35 prevede în mod expres, precum articolul 176 CE, că directiva nu împiedică statele membre să mențină sau să adopte dispoziții mai stricte cu privire la prevenirea și la repararea daunelor aduse

mediului, un stat membru poate decide, printre altele, că operatorii ce desfășoară alte activități decât cele prevăzute în anexa III la directiva menționată vor putea fi considerați în mod obiectiv responsabili pentru daunele aduse mediului, cu alte cuvinte, în sensul articolului 2 alineatul (1) literele (a)-(c) din această directivă, nu numai pentru daunele

cauzate speciilor și habitatelor protejate, ci și pentru cele care afectează apele și solurile.

(a se vedea punctele 44, 57, 65 și 68-70 și dispozitivul)